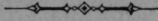

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi pol. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 3.

V Ljubljani, 1. februarija 1876.

Tečaj XVI.

Učitelj Ljudomil v nadaljevalni šoli.

II.

Prevodniki toplote.

Hudemu mrazu vkljub so učenci pridno dohajali v šolo. Prav ko toplo zimsko obleko v gorki šolski izbi odlože, stopi Ljud. v šolo, ter jame govoriti: Kaj ne, še je mrzlo? Letošna zima hudo pritiska. Vendar pa mislim, da vas ne zebe preveč, ker vas topla zimska obleka varuje mraza.

Učen. Res hvala Bogu, da imamo saj dobro zimsko obleko, in da smo na gorkem, reveži so tisti, ki v takem mrazu še obleke nimajo, in tudi doma morajo prezebat.

Ljud. Reveži so resnično, najdejo pa se tudi dobri ljudje, ki takim siromakom z veseljem pomagajo, da se saj najhujšega mraza obvarujejo. Ali pa veste, kako nas obleka varuje mraza?

Učen. Mislimo, ker merzle sape do života ne pusti.

Ljud. Nekoliko imate prav! Zimska obleka: kožuh, suknja, nas ne greje, kakor da bi sama po sebi imela kaj več gorkote, memo letne obleke, ampak le zato, ker telesno gorkoto zadržuje, da se je preveč ne odvodi.

Učen. Prosimo, kako je to razumeti?

Ljud. Pomniti morate, da naše truplo ima lastno toploto, ki se v njem samem izbuja pri sopenji in pa v želodcu pri razkrojevanji jedil, — kako se to godi, vam bom že prihodnjič bolj natanko razložil, in upam, da bote potem bolje razumeli. Skerbeti moramo toraj posebno po zimi, da se ta toplota trupla ne odvodi v merzel zrak. Opomnim vas na drug,

znan prikazek. Če razbeljeno železo položite na merzel kamen, bote zapazili, da se je železo čez nekoliko časa ohladilo, izgubilo je nekoliko svoje toplote, kamen pa se je ogrel, dobil je od železa toplote. Kamen toliko časa prejema od železa toplote, železo pa je toliko časa oddaja, da sta oba enako gorka. Iz tega vidite, da se toplota iz telesa v telo prehaja — se toraj giba neprenehoma. Toplota se ne da, bi rekel, v kako telo zapreti, ampak prizadeva si, da bi se spravila sè svojo okolico v nekako stanje ravnotežja. Kaj se zgodi, če kamen vzamemo v roko, ki je bolj gorak, kakor naša roka?

Učen. Kamen bo naši roki oddajal svoje toplote toliko časa, da bota kamen in roka enako gorka, tedaj občutimo toploto v roki, ker je od kamna dobila nove toplote.

Ljud. Kaj pa čutimo, če primemo kamen, ki je bolj merzel, ko naša roka?

Učen. Ravno nasprotno od prejšnega. Čutimo mraz. Roka kamenu toliko časa svoje toplote oddaja, da je enako gorak, kakor roka. Ker roka svoje toplote izgublja, se nam kamen merzel dozdeva.

Ljud. Ravno tako bi se po zimi s toploto našega trupla godilo. Zrak je merzel, zakaj? to sem vam že zadnjič povedal, naše truplo pa je gorko, toraj bi veliko svoje toplote moralo oddati zraku, in čutili bi hud mraz, zatoraj moramo truplo obdati z oblačili, koja zadržujejo, da se toplota od trupla v zrak nemore tako hitro pregibati.

Učen. Zakaj pa kožuh, suknjena ali volnata obleka bolj greje po zimi, kakor pa druge obleke.

Ljud. Zato ker je kožuh i. t. d. eden nar slabših prevodnikov toplote, jo prav počasi sprejema, počasi dalej vodi in tako stori, da se toplota našega telesa ne pomanjša preveč. Kaj se zgodi, če konec železa držite v roki, drugi konec pa vtaknete v ogenj?

Učen. Kmalu se tudi drugi konec tako razgreje, da ga ni moč držati.

Ljud. Ali je s prižigalnim klinčkom tudi tako?

Učen. Ne, v roki ga lahko držimo, toliko časa, da skoraj do prstov prigori.

Ljud. Tukaj tedaj vidite razloček. Pri železu se tisti deli, ki so v ognji, kmalo razgrejejo, svojo toploto hitro bližnjim delcem oddajo, in ti zopet bližnjim — tako se celi kos hitro razgreje. Pri lesu pa je drugače, ta le počasi gorkoto sprejema, in prav počasi bližnjim delcem oddaja, da ne pride veliko prej do roke, kakor plamen. Tista telesa, koja toploto hitro sprejemajo, jo hitro po svoji snovi razširjajo, pa jo tudi hitro zgubljajo, imenujemo dobre prevodnike, — telesa pa, pri kterih nasprotno opazujemo, imenujemo slabe prevodnike. Najboljši,

prevodniki so kovine, najslabši so perje, slama, volna, ali sploh lasje. Zakaj po zimi slame devljete v čevlje?

Učen. To že vem, saj ste nam ravno kar povedali, da je slama slab prevodnik, toraj toplote od nog ne prevodi tako hitro do merzlih tal.

Ljud. Dobro, toda slama mora biti suha, ne pa že na pol gnjila ali prav mokra, sicer bi noge ne obvarovala mraza — pa bi tudi zdravju škodovala. Čemu pa mlada drevesca na zimo sè slamo povijajo?

Učen. Prav potrebno je, da ne zmerznejo. Slama je slab prevodnik toplote, zadržuje mraz, da ne pride do drevesca in da sok v tanjkih cevih v drevesih ne zmerzne.

Ljud. Kaj mislite, pod katero streho je po zimi bolj toplo in po letu bolj hladno, pod slamnato ali pod streho z opekami krito?

Učen. Jaz mislim, da je pod slamnato streho po zimi gorkeji, ker znotranje toplote iz hiše tako hitro ne odvodi v zunanji merzli zrak, po letu pa zunanje toplote tako hitro ne sprejme — zato pod slamnato streho ostane bolj hladno, kakor pod streho krito z opeko ali s kako kovino.

Ljud. V kakšni hiši je po zimi bolj toplo, v zidani ali v leseni?

Učen. V leseni hiši je po zimi gorkeji, kakor v zidani, ker je les slabši prevodnik toplote, kakor kamen, toraj notranje toplote ne odvodi tako hitro, a po letu se pa lesene hiše ne razgrejejo toliko, kakor zidane, ker zunanje vročine tako hitro ne vodijo v znotranje prostore.

Ljud. Ali ste bili že v kaki ledenici, kakšne so stene, in s čim so ovite?

Učen. Notranje stene so lesene in s slamo pokrite, streha je pa tudi slamnata.

Ljud. Ali bi vedili razložiti, zakaj?

Učen. Zato ker so lesene s slamo nadete stene kakor tudi slamnata streha prav slabi prevodniki toplote, zatorej toploto solčnih žarkov in zunanjega zraka le prav počasi sprejemajo in dalej vodijo.

Ljud. Dobro! Glejte tukaj v sobi imamo peč iz ilovce, po nekterih sobah pa imajo železne peči. Ali bi vedili povedati, katere so boljše?

Učen. Železna peč sobo poprej razgreje — ilovnata pa gorkoto dalje obderži.

Ljud. Prav, ali pa tudi veste zakaj? — Glejte zato, ker je železo veliko bolji prevodnik toplote, kakor pa glina. Kadar se v peči zakuri, železo, kot boljši prevodnik, toploto od ognja hitreje prejema, kakor pa ilovca in jo tudi hitreje zraku v sobi oddaja, toraj sobo poprej razgreje, se ve, da tudi potem nagleje toploto zgublja, se toraj ohladi poprej, kakor pa ilovnata. Ni pa dobro, če je peč znotraj preveč sajasta, saj so prav slab prevodnik toplote, — jo toraj zadržujejo, da od ognja do

peči ne more dospeti; peč od ognja ne dobiva vse toplote, toraj tudi sobe ne more toliko razgreti.

Učen. Kako pa je to, da tleče oglje na železni ploči veliko poprej ugasne, kakor pa na leseni?

Ljud. Ako se tleče oglje položi na železno pločo, ta hitro ogliji toploto odtegne, ker je dober prevodnik, uzame mu toliko toplote, da mora ugasniti, ker se preveč ohladi; lesena ploča pa, kot slab prevodnik ne odvzame toliko gorkote ogliji in tako dalej zamore tleti.

Učen. Včeraj zjutraj je bilo tako mraz, da se je nehoté roka železne kljuke pri večnih durih prijemala, lesene pa se nikdar ne prijemlje, tedaj je železo veliko bolj merzlo, kakor pa les? Povejte, kako se to da razlagati?

Ljud. To se vse lahko razlaga iz tega, kar smo dozdej govorili o prevodnikih toplote. Železo in les sta oba enako merzla. Železo je boljši prevodnik kakor les, če roko nanj položimo, tako ji hitro toploto odtegne, — les pa ne tako hitro, zatorej, če železo primemo, večji mraz občutimo, kakor pa če se dotaknemo lesa. Ravno zarad tega se nam v gorki sobi kljuke pri durih, ali ključi pri omarah zdijo bolj merzli, kakor pa druge stvari v sobi, čeravno so vse enako tople. Nasprotno se nam pa dozdeva, ako se dobri in slabi prevodniki enako razgrejejo, na pr. po letu na solncu; dobri prevodniki se nam tedaj zdijo veliko bolj gorki, kakor slabi prevodniki, ker oni svojo toploto hitro naši roki oddajo, slabi pa ne tako hitro. Na kamnu na solncu ležečem se skoraj spečemo, če se ga dotaknemo, volna ali slama pa se nam komaj gorka dozdeva.

Učen. To je vse res, ali prosimo Vas, povejte nam, zakaj je v sobi tolikanj gorkeje po zimi, če so dvojna oknja — saj vendar tenko steklo toliko mraza ne zaderžuje.

Ljud. Tanko steklo ne toliko, vendar pa zrak, ki je med okni zapert. Zrak je namreč tudi prav slab prevodnik toploti. Ravno zarad tega so po zimi prostorna oblačila veliko topleja, kakor pa tesna, ker zrak med truplom in oblačilom telesno toploto zaderžuje, da se ne zgubi.

Učen. Ali je res, da ljudje na visokem severju v ledenih ali sneženih kočah prebivajo, tega pa vendar skoraj ne moremo verjeti?

Ljud. I, zakaj ne, to je prav lahko razumljivo in je tudi resnično. Eskimo si delajo svoje kočice in sicer še dosti umetne in pripravne iz ledu in iz snega, ker sneg je slabši prevodnik toplote kakor pa kamen. Tudi barke, ktere v onih ledenih krajih morajo ostati čez zimo, mornarji z debelim ledom in snegom pokrivajo. Gotovo ste že tudi slišali, da zmerznjenega človeka zakopljejo v sneg, le usta in nos prosta ostanejo. Nikakor pa ga ne smejo nesti na gorko; kajti nagla sprememba iz zmerznine na toploto, bi ga umorila. Telo se od znotraj s svojo lastno toploto mora ogreti. Sneg, kot slab prevodnik, zunanjo toploto odvrtače,

od zmerznjenega, pa tudi notranjo toploto zaderžuje, da se je nič ne zgubi in da se telo s svojo lastno toploto otaja. Povejte mi pa še sedaj, kedaj se zemlja bolj obvaruje mraza ali pod snegom, ali pa tačas, ko je po zimi kopno?

Učen. Jaz mislim, da so žita lepša, ako jih sneg pokrije, kaj ni tako?

Ljud. Dà, tako je, sneg sam po sebi je slab prevodnik toplote, še bolj pa, ker leži rahlo, je jako luknjičast, a luknjice so z zrakom, tudi s slabim prevodnikom napolnjene, toraj toploto v zemlji zaderžuje, pa tudi zunanji hudi mraz od zemlje in rastlin odvrta, in tako se rastline obvarujejo, da ne zmerznejo.

Učen. Uni dan sem bil pri kovaču, pa sem videl, da je živo oglje na roki deržal, a ni se spekel?

Ljud. Kovač ima bolj terde roke, koža na dlanu postane rožena, rog pa je prav slab prevodnik toplote, toraj ne dopušča, da bi vročina hitro do živega prišla. Še bi vam lahko enakih izgledov našteval, pa mislim, da si bote sedaj enake prikazke sami lahko razložili, kakor n. p. zakaj v cerkvi kamnitni tlak pokrivajo z deskami, zakaj jezdic po zimi stremeni obmotajo s slamo, zakaj imajo orodja iz kovine, ktere prijemamo razbeljene, lesene ročnike i. t. d.

Učen. To že sedaj razumemo, a prosimo Vas, povejte nam kako so narejene tiste omare, v kterih tudi v najhujšem ognji papir ne zgori?

Ljud. Tudi pri teh omarah so le slabi prevodniki toplote poglavitna reč. Imajo pa take omare dvojne stene prostor med njima pa je napolnjen s pepelom; pepel je jako slab prevodnik in tako zunanjo vročino zaderžuje. Tega se tudi lahko prepričamo, če roko s pepelom potresemo in potem živo oglje v roko vzamemo, lahko je deržimo, ne da bi se spekli, ker pepel prav počasi toploto od živega oglja do roke prevodi.

Učen. Ne zamerite gospod, še nekaj bi radi prašali, kar se nam posebno čudno, skoraj čarobno dozdeva. Včasih hodijo po mestih čarobniki ali sleparji, ki se delajo, kakor da bi bili za vročino popolnoma neobčutljivi. Pravijo, da ti ljudje ne le samo živo oglje v roki derže brez škode, marveč oni še celo razbeljeno železo z golo roko prijemljejo, ž njim po goli roki dergnejo, še celo na jezik ga pritiskajo, vse to pa jim nič ne škoduje, kako je le to mogoče? Ali res to delajo, ali je to sama sleparija?

Ljud. Res se po mestih velikokrat prikažejo taki sleparji, ki svoje čarobne umetnosti skazujejo in ljudi sleparijo. Marsikteri gledalci si takih dejanj nikakor ne morejo razložiti in mislijo, kdo ve s kakimi skrivnostnimi močmi da so taki v zvezi. Še bolj pa po kmetih s takimi copernijami (?) ljudi za denar opeharijo. Nektera dela pa so res taka, da si jih navadno ljudstvo ne more razložiti. Tak glumač je stopal v

razbeljeno peč in jemal s saboj kapuna, in čez nekoliko časa ven prišedši, je bil kapun na pol pečen. Drugi, ki je po Angleškem, Francoskem, Laškem in Nemškem skazoval svoje umetnosti, je hodil po razbeljenem železu, je pomakal roke v raztopljeni svinec, si je kapljal raztopljeni svinec na jezik, in si pokladal razbeljeno železo na glavo i. dr. Pervi taki prikazki so ljudi res močno osupnili, posebno one, ki so o naravoznanstvu malo zapopadka imeli, verjetno je toraj, da so mislili, da jim morebiti sam satan pomaga. — Ali vse to se po naravni poti godi. Res je, da bi take hude vročine človeško truplo po naravnih zakonih in po zakonih zdrave pameti ne moglo prenašati, če bi se ne poslužili posebnih pripomočkov, ki prehudo toploto zadržujejo. Navadno imajo taki nezgorljivi glumači posebno mazilo, narejeno iz beljaka, goluna in drugih pridevkov, ž njim si dobro namažejo roke, noge, lase tudi usta, kakor potrebujejo, in to mazilo vročino za nekoliko časa zadržuje, da ne pride do občutljivega mesa; se ve, da je pri vseh teh poskušnjah vendar treba neke posebne previdnosti in spretnosti. Vseh enakih sleparij, kterimi se nevedni tolikanj čudijo, vam tukaj ne bom natanjko razlagal, pri posebnih priložnostih pa vendar hočem nekterih omeniti, da bote tudi vedli take reči si razlagati.

Učen. Hvala lepa, kako dobro je vendar, da človek naravo bolj razume. Tudi mi smo mislili, da kdo vé, kakšna copernija mora to biti. Ker se vse enaki prikazki dajo naravno razložiti, gotovo tudi to, kakor pravijo, da nekteri ogenj jedo nič posebnega ne more biti.

Ljud. Gotovo ne, akoravno to dejanje gledalce močno osupne. Kadar glumači to hočejo storiti, si z raztopljeno gumo dobro namažejo ustnice, zobe, jezik, nebo, sploh vsa usta, potem vzamejo košček dobro kuhanega mesa pomočijo ga v vinski cvet, ga prižgejo in z vilicami jedo, ne dabi si usta opekli.

Učen. Zdaj se nam več ne bo tako čudno zdelo, kadar bomo kaj enakega slišali pripovedovati ali pa sami gledali s svojimi očmi. (D. p.)

O spisji.

(Dalje.)

Nekoliko težje so one vaje, kjer se berilna vaja predružači, da dobi ona drugo jedro. Tako se more n. pr. 44. berilna vaja v ženski spol prestaviti, kjer naj se vzame namesto „suknje“, kaka ženska obleka. Pri 85. ber. vaji naj se spremeni „sir“ v „kos ostrupljenega mesa“. Nasledke, ktere je ono prouzročilo, se zraven na koncu v enem stavku pristavijo, ravno tako se spremeni potem nauk, tako: Kdor drugim jamo koplje, i. t. d. To se more tudi za napis porabiti. Tako najde učitelj obilne prilike, delati v tem smislu, kar otroke neizrečeno veseli. Se vé, da se

mora to pri berilnih vajah do dobrega obdelati preje ustmeno, in še le potem se tako predrugačeno spisuje. Ako bi hotel učitelj opustiti spisovne vaje, bi bilo to ravno tako škodljivo, kakor preobloženje z njimi. Srednji pot, zlati pot! — Ko so učenci tako dobro napredovali, pridejo polagoma do nalog, kjer imajo pa že bolj z določenimi oblikami opraviti. Vendar se je treba pa tudi pri teh vajah ozirati na učno snov in na napredek učencev. Pri popisovanju vidnih reči (na pr. orodja, živali, rastlin i. t. d.) naj učitelj dovoli učencem, da snov za ukazani načert sami poiščejo. Vaje te verste naj pa se prično vselej s tem, da poda učitelj splošen popis kake reči (n. pr. table, mize i. t. d.), potem naj pa učenci popišejo po tem zgledu kako določeno reč (ravno to in to). Po enem zgledu naj se vselej več drugih nareja. Prirodopisni nauk podaja učitelju obilno prilike za popisovanje. Vendar so pa vedno za to stopinjo še najložje in najboljše tiste vaje, ktere izvirajo iz beril in se naslanjajo na nje. — Nekoliko više verste vaje so pa one, kjer veljajo načerti, kteri pripadajo vsem rečem ene in tiste verste, brez malega razločka, ktere služijo potem za sestavljanje. Za popisovanje živali bi bilo n. pr. vprašanja: Kteri versti živali se prišteva? — Popis telesa sploh, glave in drugih delov. Noge s persti ali parklji, rep, hrana, korist ali škoda, glas, družina. Za popisovanje rastlin bi bil naslednji načert: Ime rastline. Kraj, kjer raste? Čas cvetja. Popis posameznih delov, kakor: korenine, debla i. t. d. Korist ali škoda. — Načert za popisovanje orodja, obleke, priprave i. t. d. bi bil na pr.: Kaj je stvar? — Čemu je? — Kdo jo nareja? — Iz česa? — Ktere dele ima? — Ktere verste poznate? Za primerjevanje enakosti in neenakosti n. pr. krave in ovce. Enakosti: domače živali, noge, parklji, živež, korist. Neenakosti: Velikost, obleka, glas, roge i. t. d. — Take in enake načerte naj si učenci dobro v spomin vtisnejo na obilnih zgledih. Učitelj pri tem vendar ne sme prezirati, da je vsako delo tem bolje, čim lože in krajše je. Za dobro in lepo gradivo naj pa učitelj vedno skerbi, ter se za nauk skerbno pripravlja. Na dobro obdelani njivi se kmalo pokaže lep sad. Da naj se vsaki teden eden boljših spisov lepo prepíše v zvezek, je sploh znano. Slabi, neredni in pomanjkljivi spisi niso učitelju v čast!

(Konec prih.)

• t e c

Marko Pohlin.

I.

Slovstvo slovensko se loči v staro in novo. Staro se je pričelo bilo v IX. veku po duhovnih redovnikih ali menihih, in je napredovalo največ po duhovnikih nekaj v glagolici, nekaj v cirilici, nekaj pa

v latinici, najprej v cerkvenih, potem tudi v državnih rečéh. Vspéh je bil po raznih krajih različen, dokler so se po tiskarstvu žive narečja hitreje povzdigati jele v knjigo, in so pojenjávale prejšnje književne govorice. Književni ali bukovski jezik je bil po naših krajih latinski; njega je izpodrinil potem nemški, in tega izpodriva sedaj slovénski.

Dasi novoslovensko slovstvo po znamenitih Brezniških spominkih sega morda celó v IX. vek, in v naslednjih ni brez književnega sledú, pričelo se je znatno vendar še le v XVI. stoletji po novoverstvu; toda — osoda njegova skoro da bila je tudi osoda slovstva novoslovenskega, vsaj med Slovenci. Prepovedovano je propadalo, dokler so se ga usmiliti spet duhovni redovniki ali menihi, in sicer najnižje verste t. j. Kapucini, na pr. Vipavski pater Janez Kerstnik od sv. Križa (1691 — 1707), p. Hipolit Novomeški (r. 1684, u. 1722), p. Rogerij Ljubljanski (1731. 1743) itd. — Med redovniki, kateri so v skerbi za naše ljudstvo po samostanih vzbujevali ter poživljali knjigo njegovo, zaslovel je najbolj Pater Marko Pohlin.

Pohlin Marko, sin Antona meščana, je rojen bil v Ljubljani 13. aprila l. 1735, hodil v latinske šole k Jezuitom, vstopi l. 1755 v samostan k bosim Avgustinjanom v Mariabrunnu poleg Dunaja imenovan Pater Marcus a s. Antonio Paduano, doverši ondi vse nauke bogoslovne, postane redovni pridigar v Ljubljani, od koder se podá l. 1775 na Dunaj redovniškim bogoslovcem za učitelja; l. 1781 pride za prednikovega namestnika (supprior) spet v Ljubljano, postane l. 1784 okrajni tajnik, l. 1791 prednikov namestnik na Dunaju, kjer je, od l. 1794 duhovni voditelj samostanskim novincem v Mariabrunnu (ad Fontes Marianos), za boleznijo v nogah umerl 5. februarja 1801.

Mnoge službe in dostojnosti njegove že kažejo, da otec Marko ni bil vsakdanji človek. To se spozná tudi iz njegovih mnogoterih pisanj, kajti pisaril je toliko in o tako raznih stvaréh, da pred njim v slovenskem slovstvu nikdo ni tolikanj, in da nekteri celo pravijo, da se z njim začenja nova t. j. tretja doba slovenskega pismenstva, ker dozdej so bile razun slovníc in slovarjev vse pisanja le duhovske obsége, odslej so pa začeli tudi deželske ali posvetne reči pisati. In k temu je P. Marko (prav za prav zvavni od imenov. Marka, in je v imenovavnega ravno tako povzdignjen, kakor o č e) veliko pripomogel, čeravno od druge strani tudi marsikaj zmedel, ali morebiti bolj prav reči popačil (Metelko). — V tem oziru se je verlemu Patru dokaj že oponašalo, in res malo dobička za naše slovstvo bi bilo, ko bi hotel kdo vse njegove pisanja po samezu pretresovati. Pisaril je po latinski in laški, po nemški in slovnski, in spravil je na dan knjig kacih XX, v rokopisu zapustil kacih X. Šam je bukve svoje bil zaznamnjaval v „Bibliotheca Carnioliae“, ktero je l. 1862 na svetlo dalo zgodovinsko društvo Kranjsko. Iz pisatve naslovov njegovih bukev

že vsak lahko sódi, kolika je bila njegova učenost v slovenščini. Vendar naj se ponatisnejo tukaj, da se prav spozná njegova vsestranska delavnost ter da se po nekterih vzlasti jezikoslovnih prvi slovenski učenik Vodnikov v svoji lastni podobi pokaže Slovencem.

»P. Marcus a S. Ant. Paduano . . . praeter . . . a) Bibliothecam Carnioliae evulgavit: b) Abezedika. Lab. 1765, in 8. c) Molituvne bukuvze. Ibid. 1767, in 32. saepe saepius et Graecii, et 1792 octava editione Viennae recusus precum libellus. d) Kraynska Grammatika. Lab. 1768, in 8. quam secunda editione emendatore reddidit. Ibid. 1783 impressam. Verlegt Lorenz Bernbacher, bürgl. Buchbinder unter der Trantsche. Adjumentum Poëseos Carniolicae mansit in Ms. editum^o Vien. apud Trattner 1798, in 8. e) Limbar med ternjam, seu devotio ad S. Aloysium cum vita S. Joannis a S. Facundo. Vien. apud Kaliwoda 1768, in 12. f) Ta male Katekismus Petra Kanisiusa, addita in fine vita Ss. Hermagorae et Fortunati. Vien. apud Kaliwoda 1768, in 12. g) Marianske Kempensar. Lab. 1769, in 12. h) S. misl sa mertve moliti. Ib. 1769, in 12. i) Popisuvanje shivlenja S. Floriana, Ss. Jannesa inu Paula, S. Donata inu S. Emigdija. Ib. 1769, in 12. k) Dyjanje lepeh zhednost. Ib. 1771, in 12. l) Sveti postni Evangelyumi. Ib. 1771, in 8. m) Pet Ss. Petkov, mesza Sushza, additur vita S. Isidori agricolae et B. Nothburgae ancillae. Ib. 1774, in 12. n) Usakdane kruh, tuje te male molituvne bukuvze. Ib. 1777, in 32. o) Vertit in carniolicum kaiserl. Patent von der Militärbeschreibung und Meldzetteln. Lab. 1771, in Fol. p) Bukuvze za rajtenge. Ib. 1781, in 8. q) Mathia Schönberga oppravk tega zhloveka. Ib. 1781, in 8. r) Tu malu besedishe, sive parvum Dictionarium trilingue. Ib. 1782, in 4. s) Jannesa Nepomuc. Tschupicka Pridege na Nedele zhes lejtju. Vien. typ. Christiani Grosser 1785, in 8. t) Bild und Wahrheit, das ist: Vorstellung der heil. Messe, ein Gebethbuch. Apud eumd. 1785, in 32. cum iconibus ligno incisis. Crobat vertit in carniolicum. u) Kmetam sa potrebo inu pomozh. Viennae apud eumd. 1789, in 8. v) Glossarium Slavicum. Ibid. 1792, in 4. w) Patroni menstrui, praeprimis pro Ordine S. P. Augustini, cum. ejusd. regula pro Fratribus et Sororibus germanica. Ib. 1793, in 12. x) Uganke. Ibid. 1788, in 12.

Habet et praeter ista plura in Mss. typum et typi sumtus offerentem expectantia. a) Te odperte ali odklenene dure, 1768 seu Janua linguae Carniolicae. b) Psalmov Davidovoh Buqve k' usezhhihernemu shpoganju. c) Kraynska Krokneka kratkega popisivanja use shlaht spomina uredneh rezhy, katire so se kadej na slavenski semli — pergodile, quod in germanicum versum Kalendario per annos inseri coeptum: Kurzgefasste chronologische Beschreibung denkwürdigster Begebenheiten, wie immer das hochlöbl. Herzogthum Krayn betreffend. d) Dictionarium magnum latino-germanico-Carniolicum a litteris ABC. compactum in 4. usque ad alphabeti Aaa, exposit. cessavit ulterius scribere eo, quod desperavit unquam eum Maecenatem acquiraturum, qui tam vasti, sed perfecti operis edendi suppetias ferat. e) Chronicon Ordinis Augustiniani ab an. 355 usque ad moderna tempora in 4. compactum Partib. II. f) Interpretatio carniolica Auctorum Graecorum pro exercitatione scholae graecae Labaci. g) Memoria Academiae Operatorum Labacensium a. 1781 die 5. Martii renovata. h) S. Avr. Avgushtina Enchiridion, sa eno skushno, koku se puste nauki visokeh shol po Kraysku dapovedati, v lejtju 1781 na Krayske jesik prestavljen. i) Encyclopedia scientiarum et artium tradendarum et addiscendarum. Systema Systematum. j) Petnajst pergajnajozhkeh arrezhy, ali premislekov: sakaj se more Katholshka Vira usem

sedanem viram naprejulezhi, versio germanica. k) Compendiaria commemoratio ortus, progressusque conventus Augustinianorum Discalceatorum ad S. Josephi Labaci ad vias regias, ejusque Virorum illustrium etc. Ms. et reperit in Vol. II. Protocolli ejusd. conventus transcripta, cujus extractum allegat P. Marianus in suae Austriae sacrae T. V. l) Svetega Pisma starega Testamenta perve Moyseove Buqve is reslaganjam S. Texta. Viennae 27. Aprilis 1778 a. Censura Viennensi: Imprimatur meruit; Labaci tamen necdum licuit prelo subjicere. Contemplatus sum (ait) cum Eccl. 44 omnes labores hominum et industrias animadverti patere invidiae proximi: sicut et illo se solatur:

»Pro meritis male tractarunt Agamemnona Graji.«

Spominske slike iz svetovne razstave l. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

(Dalje.)

Motto: „Človek se uči
Dokler živi.“

Narodska prisloviča.

Od popisa izglednega avstrijskega šolskega poslopja prestopimo zdaj v duhu še tje, kjer so bili razpostavljeni avstrijski šolsko - učni pripomočki. Obširni prostor za to nahajal se je v glavni razstavni palači med navprečnima galerijama (Quergallerien) ogerskega in ruskega oddelka, v tako zvanem pokritem dvoru št. 14 B, ter je bil nekako enak velikanski dvorani. Na prvi hip se je moglo videti tudi tu, da vredovale in razpostavljale so učila strokovnjaške roke, ter da se Avstriji ni treba plašiti, da bi jo v tej stroki — v oziru učnih pripomočkov namreč — prekosiła z lepo kaka država. Precej pri vstopu stavile so se obiskovalcem pred oči napisne table „Volksschule“, „Mittelschule“ in „Hochschule“, viseče od visocega podstrešja v odmerjenih distancah, ki so kazale s tem razredbo razpostavljenih učnih pripomočkov v tri oddelke, ter ob enem služile nekako kot prav dober tolmač in voditelj. Ob vhodu se je nahajal nekoliko vzvišen prostor (Estrade), na katerem so stali po obeh straneh veliki knjižnjaki (knjižne omare) s prozornimi vrati. Poleg tega, da so te omare služile ob enem kot postamenti za dopérsne kipe (Büsten) presvitlega cesarja Franca Jožefa I., Njihove visokorodne gospe-soproge in vladarice Elizabete, Pestalozzij-a, Fröbel-na, Komenskega, Schubert-a in drugih slovečih pedagogov, videti je bilo v njih razpostavljenih raznovrstnih knjig od sile, tako za učitelje, kakor za učence. Ne bom dejal preveč, ako rečem, da tu se je nahajal nakupičen cvet pedagogične literature; poleg tega so bile tu videti vse od c. k. zaloge šolskih bukev izdane učne knjige prejšnjih časov in nove dóbe (neki Nemeč je djal: „Volksschulbücher antiker und ‚moderner‘ Ausgaben“), kakor tudi vsi od l. 1850 izdani in še izhajajoči pedagogični časniki in listi. Ob teh omarah visela je na steni obešana tabla posebne znamenitosti in mikavnosti z

napisom : „Schimmer's Tableau des Stufenganges der österr. Lehranstalten“, ali bolj po našem povedano : statistika avstrijskih šol l. 1871/72. Naslikano je bilo na njej koščato drevo, — res pravo šolsko rodoslovno deblo —, kateremu je bila korenina ljudska šola, in iz katere je poganjalo kot deblo in vejevje 28 šolskih kategorij, kot cvet in sad pa 14.769 meščanskih in ljudskih šol; 25.259 učnih osebstev; 1,820.710 pa učencev in učenk. Zapisano je stalo tudi na tej tabli, da počez je prišlo l. 1871/72 v Avstriji po 72 učencev na eno učno moč, ter da je bilo obiskovanje šole najboljše na Češkem, naj slabeje pa v Bukovini. Ta tabla je imela posebno veliko vidoželjnih gledavcev; kajti skoraj vsaki je ostal najpred pri njej, in jej blizo priti, je bilo skoraj težavno. Neka mlada učiteljica prepisovala je ravno posamesne dáte v svoje zaznamke, ko sem se bil jaz blizo priril, bila je tako zamaknjena, da nisem mogel zatreti v sebi spodbudne besede: „Prav tako, verla sodelavka na učiteljskem polji!“ Od knjižnih omar naprej razpostavljena so bila (tudi po prozornih omarah) ročna dela detinskih šol (Kindergarten-Arbeiten). Videlo se je, kaj znajo izdelovati že majhni nježni otročiči na Dunaji, v Terstu, v Pragi, v Brüx-u, v Litomericah (Leitmeritz), Reichenbergu, Gradcu, Roveredu in naši Ljubljani. Učiteljica gospodična Rehn-ova sme ponosna biti na to, kar je bilo njenih reči razpostavljenih. Le čuditi se je bilo, kako znajo že ročice drobnih otročičev zdelovati po zbadanju s šivanko ali búciko (knofljo) na papirju raznoverstne vzvišane risarske izdelke (Reliefzeichnungen); kako znajo šivati, plesti in vezti. O tacih otročajih in njihovih ročnih izdelkih se pač more reči, da cvete jim lepa prihodnjost, ako bodo svoj um tako dalje izobraževali. Še bolj pa kot to zanimali so me koj naprej razpostavljeni učni pripomočki za slepe, namreč vzvišano-vravnani (Relief) stroji za poduk v branji, zemljevidi, pisanke in risanke; pa tudi razni predmeti, ki imajo buditi in ostriti čute slepih siromakov, namreč: sluh, voh, kus in tip. Za vaje pervega (sluha) razpostavljenih je bilo 31, drugzega (voha) 96, tretjega (kusa) 105, in zadnjega (tipa) 231 raznoverstnih predmetov. Po pravici povem, da me je ogledovanje in pretuhtanje teh stvari tako zauzemalo, da se kar ločiti nisem mogel od njih. Če bi nobena reč vse ogromno-obširne razstave ne opravičevala moje glasilke (Motto) na pričujočem spisu: „Človek se uči, dokler živi“, opravičeval bi jo edino spomin in duševni pogled na učne pripomočke za zlepe. (D. p.)

Šolarska knjižnica.

Pač smemo ljudski učitelji z največjim veseljem pozdraviti tako imenovano šolarsko knjižnico, t. j. zbirko takih knjižic, ki so v poduk in zabavo šolske mladine namenjene. Kdo izmed nas se ne spominja z veseljem na óna blažena otročja leta, ko smo dobili kako

slovensko knjižico v roke in smo jo po tri-, štirikrat prečitali, predno smo jo položili v kak kot in pozabili nanjo! Knjižice, ki smo je dobivali za šolska darila, potovale so po vsej vasi do vsacega, ki je znal brati. Nu, šolska darila so odpravljena, kar se je marsikomilo storilo, posebno naše slovenske mladine, ki užé brez tega dobi redkokedaj kako knjižico v roke, ki bi bila pisana v njej razumljivem jeziku. Zato-raj z veseljem pozdravljamo ljudski učitelji postavo o šolarskih knjižnicah, s katero se dovoljuje, da se pri vsakej ljudske šoli napravi zbirka takih knjig, ki so mladini v poduk in zabavo primerne. Ljudski učitelji bodo imeli nalogo take knjižice otrokom izposojevati, da je doma čitajo in se tako primerno izobražujejo. Koliko koristi bi dohajalo našemu slovenskemu ljudstvu po takih knjižnicah, ako bi imeli v ta namen dosti primernih in dobrih knjig, to umeje samo óni, ki zná, da so dobre knjige najboljši pripomoček v izobraženje vsacega ljudstva. Naši slovenski učitelji so zdaj v velikej zadregi, nevedóč, kaj bi nakupili za šolarske knjižnice. Otroci na kmetih ne umejo nemškega jezika, nemških knjižic toraj kupovati ne gre, ker bi bile brez vse koristi, a slovenske knjige, kolikor jih v ta namen primernih imamo, so večini naših učiteljev neznané, kakor nam to kažejo obila vprašanja, ki nam dohajajo iz Kranjskega, Štajerskega in Goriškega. Na vsa ta vprašanja ne moremo drugače odgovarjati nego s tem, da „Učit. Tovariš“ prinaša v svojih prihodnjih številkah imenik vseh za šolarsko knjižnico pripravnih slovenskih knjig. To je za nas zeló težavno delo, kajti po dotičnej postavi od 12. maja 1875. leta, treba je, da vsako v šolarsko knjižnico sprejeto knjigo, poprej učiteljstvo prebere in odobrí. A k temu je treba mnogo časa, a baš časa nam najbolj primanjkuje. Da pa vendar svojim tovarišem na šolskem polji kolikor toliko ustrezemo, lotili se bodemo tudi tega dela in priobčevali bodemo v „Učit. Tov.“ imenik in kratko recenzijo vseh dosedanjih slovenskih knjižic, ki bi bile po našem mnenji za šolarsko knjižnico kolikor bodi pripravne. Tu bodo imeli slovenski učitelji popolen pregled vseh za slovensko mladino primernih knjižic, a njihova skrb bodi, da si je tudi preskrbé za šolarske knjižnice.

Za danes naj omenimo samo dveh najnovejših del, ki ju živo priporočamo vsem šolarskim knjižnicam. To je:

- 1—6. **Vrtec**, časopis s podobami za slovensko mladino. Izhaja 1. dné vsacega meseca na celej pôli in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr. Izdatelj in urednik mu je Ivan Tomšić, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani.

„Vrtec“ je dozdej jedíni časopis, ki ga ima naša slovenska mladina; zatoraj bi bilo treba, da si ga vsaka šola in vsaka šolarska knjižnica naročí. On prinaša podučne pripovedke, pesni, basni in različne druge nežnej mladosti primerne spise. Ozaljšan je s prelepimi podobami

in prinaša tudi muzikalne priloge. „Vrtec“ je z letošnjim letom nastopil užé svoje šesto leto. Dobijo se še vsi letniki razven od leta 1873, in sicer po znižanej ceni. Izdatelj nam je napovedal naslednjo ceno: „Vrtca“ od leta 1871 in 1872 se dobódetá trdo vezana po 1. gl. 30 kr., „Vrtec“ od 1874. leta stojí trdo vezan 1 gl. 50 kr. in „Vrtec“ od leta 1875 stojí trdo vezan 2 gl. — A naročnina za letošnje leto mu iznaša 2 gl. 60 kr. — Učitelji! podvizajte se naročiti na „Vrtec“, dokler ga še dobite, pozneje ga ne utegnete več dobiti.

7. **Gledališke igre za slovensko mladino. Izdaje in zalága Ivan Tomšić, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani. Prvi zvezek: „Star vojak in njegova rejenka“. V Ljubljani, 1875.**

Mnogo slovenskih učiteljev je užé tožilo, da v slovenskem slovstvu nemamo niti jedne gledališke igre, ki bi jo mogli otroci predstavljati pri šolskih veselicah in drugih priložnostih. Tej potrebi je ustregel gosp. Ivan Tomšić z izdavanjem gledaliških iger za slovensko mladino v posebnih knjižicah. Prvi zvezek je užé prišel na svitlo obsegajoč prelepo igro iz otročjega življenja „Star vojak in njegova rejenka“. — Vsaka šolarska knjižnica naj bi imela najmanj po dva iztiska te lične knjižice užé iz tega vzroka, ker je znano, da se otroci najhitrejše učé slovenskega jezika s predstavljanjem kratkih, v čistem in pravilnem jeziku pisanih iger. Prvi zvezek se dobiva pri „Vrtčevem“ uredništvu in stojí s poštnino vred samo 20 kr.

Prihodnjič vzamemo v založbi gsp. Milica slovenske mladini v poduk in zabavo na svitlo izišle knjižice.

Dopisi in novice.

— *Iz seje deželnega odbora 15. januarija.* — Predlogu pomnoženega krajnega in nasvetu okrajnega šolskega sveta, da se izpraznjena učiteljska služba na štirirazredni ljudski šoli v Škofji Loki definitivno podeli učitelju Valentinu Telbanu, je deželni odbor pritrđil. — Sklenilo se je, da se nemu nadučitelju v Krškem stanarina za mesec oktober, november in december leta 1875 plača iz normalno-šolskega zaklada. — Privolilo se je, da se bivšemu učitelju deklishe šole Novomeške Jožefu Kravsu iz zaklada za učiteljske pokojnine plačuje 60 glđ. letne podpore.

— *Iz seje deželnega odbora 22. januarija.* V porazumljenji s c. k. deželnim šolskim svetom je deželni odbor pritrđil, da se napravi v Kočevji dekliska šola ter da se plači za dve učiteljici po 400 in 500 gl. prevzamete na normalno-šolski zaklad; isto tako je tudi v razširjenje dvorazredne ljudske šole v Sodražici na trirazredno z letno plačo 400 gl. iz normalno-šolskega zaklada za tretjega učitelja privolil.

Iz Ljubljane. Imenovanja. V. č. g. dr. H. žl. Pavker je imenovan za škofjskega komisarja na ljubljanskih srednjih šolah; g. dr. L. Klofutar je postal

vodja bogoslovskih nauk in škofijski zastopnik pri deželnem šolskem svetu. Profesor g. A. Zamejcek pa ud krajnega šolskega sveta za ljubljansko mesto in škofijski komisar za tukajšnje ljudske šole, javne in zasebne. Namesto pokojnega župnika g. L. Pintarja pride v okrajni šolski svet v Radovljici g. Janez Sajovic, župnik v Mošnah.

— »Worin besteht im Allgemeinen und Einzelnen der Unterschied zwischen der Schulgesetzgebung, wie sie in der sogenannten politischen Verfassung der deutschen Schulen in den k. k. Erbstaaten und jener wie sie in den Reichsgesetzen vom 25. Mai 1868 und vom 14. Mai 1869, dann in den krain. Landesgesetzen vom 25. Februar 1870 und 29. April 1873 niedergelegt ist?« No to vprašanje bodo odgovarjali duhovniki ljubljanske škofije, izvzemši konsistorialne svetovalce, in tiste župnike, ki so že 12 let v pastirstvu. Tako beremo v 2. št. »Laibacher Diöcesanblatt«. Ista številka prinese tudi šolsko postavo dne 14. maja 1869 in ukazuje pastoralne konference in drugo, kar pa duhovenstvo v prvi versti zanimiva.

— Občna zgodovina za višje razrede narodnih in meščanskih šol. V nemškem jeziku spisal prof. dr. Netoliczka. Poslovenil Ivan Lapajne. »Slov. Učit.« piše: Ker nimamo še nobenega slovenskega navoda o tem, koliko zgodovinske tvarine, in kako naj se poda mladini v narodni šoli, zato bodemo to poslovenjeno zgodovino od dr. Netoliczka v našem organu priobčevali. V tem letniku bo dovršena. Ako bode odbor našega društva (za slov. Štajar) zadovoljen, more se dati ta zgodovina koncem leta v posebni knjizici na svitlo, i imeli bodemo eno knjizico za naše šole več. (Fiat!)

— Učitelji logaškega okraja bodo imeli 14. in po okolnostih tudi 15. februarija t. l. v Cerknici okrajno učiteljsko konferenco za pretečeno leto s sledečim programom: 1. Sporočilo nadzornikovo, 2. O novih učnih načertih, 3. Poročilo bukvarnične komisije in nasveti in 4. Posamezni nasveti in pogovori o didaktično-pedagogičnih rečeh. Da se je ta konferenca tako zakasnila, krivo je to, da so učitelji še le meseca decembra p. l. za konferenco, ki se je 23. in 24. februarija 1874 obhajala, borne diete prejeli.

— Občni zbor »Matice slov.« dné 12. jan. Predsednik dr. Jan. Bleiweis po zdravi nazoče ude s preserčnim nagovorom, v katerem pojasni, zakaj se je občni zbor še le po novem letu sklical. Zgodilo se je to vsled sklepa zadnjega občnega zbora, da se ima »Matično« leto odslej vjemati s solničnim letom; ker pa na ta način račun ni mogel biti prej sklenjen, ko s koncem leta, zato je občni zbor po sklepu celega odbora se mogel sklicati še le januarija mesca, čeravno je za unanje ude zimski čas neugoden. Odslej pa bo občni zbor vselej o poletnem času. — Tajnik prof. Tušek poroča o odborovem delovanji, o društvenih knjigah in o rokopisih, ki se zdaj pripravljajo za tisek. Udov šteje »Matica« 5 častnih, 393 ustanovnikov in 1786 letnikov, tedaj vseh skup 2184. — Po poročilu blagajnika gsp. Vilharja znaša premoženje 17.161 gl. 16 kr. v gotovini in inventarni vrednosti, 38.460 gl. pa v obligacijah, skupaj 55.621 gl. 16 kr. Za izdavanje knjig se je potrošilo 4551 gl. 67 kr. več, nego se sme po »Matičnih« pravilih, zato se bo moral sčasoma ta znesek glavnici poverniti z onimi 5345 gl. 66 kr. vred, ki so se prej že preveč izdali, kar znese skup 9897 gl. 33 kr. Tekoče leto ostane za knjige po proračunu 3999 gl. 85 kr., ali ti bi se pa po pravilih »Matičnih« ne smeli izdati vsi za letošnje knjige, ampak verniti se glavnici. Po predlogu gosp. dr. Zupanca sklene zbor odboru dati nalog, naj se posvetuje o načinu, kako bi se ta dolg dal naj-

preje poravnati, ne da bi se to pri izdajanji knjig preveč poznalo. Konečno sprejme zbor račun preteklega leta in proračun za tekoče leto, in voli po navetu predsednikom za pregledovalce računov gospoda Kadilnika, blagajnika banke »Slovenije«, in deželna vradnika gospoda D. Žagarja in Fr. Ravnikarja. Potem je volitev odbornikov, pri kateri so dobili izmed 321 oddanih glasov gg. Cigale, Einspieler in Pleteršnik po 320, gg. Grabrijan, Praprotnik in Šolar po 318, g. Marn 316, g. Žakelj 309 in g. dr. Šust 121 glasov. Pri posameznih nasvetih želi g. Regali, naj bi v »Letopisu« mesto poročil o odborovih sejah se podalo bralcem kaj bolj mikavnega, n. pr. »koledar«. Ker pa ni bilo več zadostno število udov nazočih za sklepanje, se o tem predlogu ni sklepalo, ampak se je vzel le kot želja na znanje.

— »Napredak«, hervatski šolski list, tečaj XVII., bode v posebnem »dodatku« donášal vladne naredbe in odloke, katere mu bode vlada sama pošljala in za priobčenje potrebne stroške poravnavala. Tako hervatska vlada sama podpira in priporočuje svoje liste, da s tem pospešuje napredek svojega šolstva.

— Zastopovalec učiteljstva v okrajnem šolskem svetu v Ljutomeru je g. Ivan Kryl, učitelj na privatnej realki v Ljutomeru, a v Ormužu g. Janez Kosi, učitelj pri sv. Lenardu, in sedaj je stvar pri kraju. —

— Za »Narodno šolo« je dal Ljudomil 5 gl., toliko tudi za slov. učit. društvo, on tedaj ne podučuje le v nadaljevalni šoli, temuč nas tudi drugod verlo podpira. — Za slov. učit. društvo 6 gl. od 6 učiteljev iz Notranj. po 1 gl. — in 2 gl. iz Bele Krajne. J., dež. poslanec, je dal za »Nar. šolo« 3 gl. Hvala verlim rodoljubom, ki nas ne pozabijo!

— Častite ude vdovskega društva opozorujemo na vplačevanje za l. 1876. — Obrok je že s koncem januarija minul.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na Irazredni lj. šoli pri sv. Kocijanu pri Turjaku (š. o. ljublj. okolice) učiteljska služba; l. p. 450 gl. in stanovanje. Prošnje v šestih tednih kraj. šol. svetu pri sv. Kocijanu.

Na 4razredni ljudski šoli v Vipavi dvoje učiteljskih služeb (v stalno vmestenje) a) 600 gl., b) 500 gl. l. p. in prosto stanovanje. — Prošnje do 16. februarija pri kraj. šl. svetu v Vipavi.

Na Irazredni ljudski šoli v Knežaku (š. o. Postonj.) učiteljska služba (v stalno vmestenje), l. p. 500 gl. in prosto stanovanje. Prošnje do 10. febr. kraj. šl. svetu v Knežaku (Grafenbrunn). P. Illirisch-Feistritz.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Valentin Telban, dosihmal začasno, sedaj stalno v Škofjiloki. G. Andrej Gerčar sedaj v Čatežu, pride v Šent-Rupert; spraš. učit. kand. gdč. Henrike Ekl pride začasno v Černuče. Spraš. učit. kand. gsp. France Medic, nekoliko časa namestni učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani, pride začasno v Radovljico.

Listnica opravištva. V. č. g. M. K. v K. p. Tupaličah, 1 gl. 50 kr. všteli še za pretečeno leto. G. M. K. v S — u. Letnika XIV. in XV. »Uč. Tov.« se še dobita, po znižani ceni à 1 gl. 60 kr.

MOLITEV.*)

Adagio.

Vglasbil *Aug. Leban.*

p
Lju - bi O - če v več - nem ra - ji! Na me

mi - lo se o - zri! Za vse

cresc.
do - bro v vsa - kem kra - ji *f* Mi po - de - li
Mi po - de - li

dost' mo - čij! Mi po - de - li dost' mo - čij!
dost' mo - čij!

*) Glej „slov. Abednik“.